

**TALABALARDA EKOLOGIK MADANIYATNI OSHIRISH
METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH PEDAGOGIKA FANI
MISOLIDA**

*Andijon davlat pedagogika instituti
Pedagogika yo'nalishi 1-bosqich magistranti
Mavluda Abduraimova Anvarbek qizi
E-mail: mavludaabduraimova81@gamil.com*

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalarda ekologik madaniyatni shakllantirish va rivojlantirish metodikasini pedagogika faniga asoslangan holda takomillashtirish masalalari yoritilgan. Muallif zamonaviy ekologik ta'lim tamoyillari, interfaol metodlar va innovatsion yondashuvlarning samaradorligini tahlil qilgan.

Kalit so'zlar: ekologik madaniyat, talaba, pedagogika, metodika, ta'lim, innovatsion yondashuv, interfaol metodlar.

Kirish

XXI asr — ekologik muammolar asri sifatida tan olinmoqda. Aholining, ayniqsa yoshlarnig ekologik ongini shakllantirish, atrof-muhitga nisbatan mas'uliyatli munosabatni rivojlantirish dolzarb masalaga aylangan. Talabalarda ekologik madaniyatni shakllantirish esa faqat biologiya yoki ekologiya fanlari doirasidagina emas, balki umumiy pedagogik jarayon orqali ham amalga oshirilishi zarur.

Asosiy qism

1. Ekologik madaniyat tushunchasi va uning tarkibiy qismlari

Ekologik madaniyat – bu shaxsning tabiatga nisbatan ongli, mas'uliyatli munosabati, ekologik bilim, ko'nikma va qadriyatlar majmuasidir. Bu madaniyat quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

Ekologik bilim – tabiat qonuniyatlarini anglash;

Ekologik hissiyot – tabiatga nisbatan estetik va axloqiy munosabat;

Ekologik faoliyat – tabiatni asrash bo'yicha amaliy harakatlar;

Ekologik qadriyatlar – yashil hayot tarzi va barqaror rivojlanishga ishonch.

2. Pedagogik yondashuvda ekologik tarbiya o'rni

Pedagogika fanida ekologik tarbiyani samarali tashkil etish quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

Integratsiyalashgan yondashuv – barcha fanlar orqali ekologik g'oyalarni singdirish;

Amaliyotga yo'naltirish – talabalarning bevosita tabiat bilan bog'liq mashg'ulotlarda ishtirokini ta'minlash;

Innovatsion metodlardan foydalanish – loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, STEAM yondashuvi.

3. Ekologik madaniyatni oshirish metodikasining takomillashtirilgan shakllari
Bugungi kunda ekologik madaniyatni oshirishda quyidagi metodlar o'zini oqlamoqda:
Loyiha asosida o'qitish – talabalar kichik guruhlarda ekologik muammolar yechimini topishga urinadi;

Ekologik ekskursiyalar va amaliy mashg'ulotlar – ekologik bog'lar, tabiat qo'riqxonalar bilan tanishish orqali bilimlar mustahkamlanadi;

Case-study (vaziyatli tahlil) – real hayotdagi ekologik muammolar asosida muhokamalar;

Media va IT vositalaridan foydalanish – raqamli simulyatsiyalar, ekologik videolar va onlayn testlar orqali ta'lim jarayonini jonlantirish.

4. O'quv dasturlarida ekologik komponentlarni kuchaytirish

Talabalarga mo'ljallangan o'quv dasturlariga quyidagilarni kiritish taklif etiladi:

Maxsus “Ekologik madaniyat asoslari” fanini joriy etish;

Har bir fan kontekstida ekologik muammolarni muhokama qilish;

Yashil kampus tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash.

Xulosa

Talabalarda ekologik madaniyatni oshirish pedagogik jarayonni ilmiy asosda modernizatsiya qilishni talab etadi. Innovatsion metodlar va integratsiyalashgan ta'lim yondashuvlari orqali ekologik ong, mas'uliyat va faoliyatni uyg'unlashtirish mumkin. Bu esa barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslangan jamiyatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008. — 176 b.
2. Xamidov A.S. Ekologik ta'lim va tarbiyaning nazariy asoslari. — Toshkent: Fan, 2019. — B. 45–67.
3. Qurbonov M.T., Rajabova N.X. Pedagogik texnologiyalar asoslari. — Toshkent: TDPU, 2021. — B. 88–103.
4. Abdullayeva Z. Ekologik madaniyat va barqaror rivojlanish. // “Pedagogik mahorat” ilmiy-uslubiy jurnali. — 2020. — №4. — B. 23–27.
5. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. — Paris: UNESCO Publishing, 2017. — P. 13–29.
6. Nazarova M. Ekologik tarbiya metodikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2018. — B. 55–70.
7. Bekmurodov A., Shodmonova S. Innovatsion pedagogika. — Toshkent: Innovatsiya, 2022. — B. 102–118.